

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla a Boronkai-Gál Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Gál Sándor ügyvéd 7623 Pécs, Szilágyi Dezső utca 17.) által képviselt **I.rendű felperes neve** I. rendű, **II.rendű felperes neve** II. rendű és **III.rendű felperes neve** III. rendű (mindhárom címe) felpereseknek - a dr. Hergert Ibolya ügyvéd (7621 Pécs, Munkácsy Mihály utca 34. II/3.) által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Baranya Megyei Bíróság 2009. május 25. napján kelt 11.P.20.663/2008/25. számú ítélete ellen az alperes által 26. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - részben megváltoztatja.

Az alperes által a felperesek javára fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét személyenként 1.500.000 (egymillió-ötszázezer) forintra és annak az elsőfokú ítéletben írt kamataira leszállítja.

Az alperes által az államnak fizetendő elsőfokú eljárás illeték összegét 267.000 (kettőszázhatvanhétezer) forintra leszállítja, kötelezi a felpereseket, hogy fizessenek meg az államnak - az állami adóhatóság felhívására - személyenként 301.000 (háromszázegyezer) forint le nem rótt elsőfokú eljárási illetéket.

Kötelezi a felpereseket, hogy fizessenek meg az alperesnek 15 napon belül személyenként 50.000 (ötvenezer) forint elsőfokú perköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 95.400 (kilencvenötezer-négyszáz) forint, az I. rendű felperest, hogy fizessen meg 237.600 (kettőszázharminchétezer-hatszáz) forint, a II. és III. rendű felpereseket, hogy fizessenek meg személyenként 178.500 (egyszázhetvennyolcezer-ötszáz) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az államnak - az állami adóhatóság felhívására.

Kötelezi a felpereseket, hogy fizessenek meg az alperesnek 15 napon belül személyenként 25.000 (huszonötezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az I. rendű felperes élettársa, a II. és III. rendű felperesek édesapja, néhai 2007. január 26-án P község belterületén közúti baleset következtében életét veszítette. A balesetben vétkes gépkocsi vezetője H.J. az alperesnél rendelkezett kötelező gépjármű felelősségbiztosítással, az ő bűnösségét halálos közúti baleset gondatlan okozásának vétsége miatt a Kaposvári Városi Bíróság a 8.B.756/2007. számú büntető ügyben megállapította.

Az I. rendű felperes 1994. óta élt együtt a néhaival, kapcsolatukból 1996-ban született a II. rendű felperes, míg 2006-ban a III. rendű felperes. A család szociális segélyekből, családi pótlékból és II. rendű felperes alkalmi munkáinak jövedelméből élt. A baleset előtt két hónappal vásárolták a B, S utca 00. szám alatti 3 szobás összkomfortos lakóházat. Az élettársak kapcsolata és a család élete diszharmonikus volt, a II. rendű felperes megszületését követően három abortuszt is végeztek az I. rendű felperesen, aki többször elköltözött a közös háztartásból, majd visszatért az élettársához. Néhai iszákos életmódot folytatott, agresszívan viselkedett a családtagjaival szemben, szeretőt tartott, s amikor ezt az I. rendű felperes szóvá tette, akkor őt többször súlyosan bántalmazta, megverte.

A baleset napján otthonról való elindulása előtt az I. rendű felperes veszekedett néhaival, aki ez alkalommal is szórakozni, italozni indult. Ekkor az I. rendű felperes elátkozta az élettársát. Az I. rendű felperes és a család másnap hajnalban értesült II. rendű felperes neve haláláról.

2007. szeptember 26-án az I. rendű felperes K Oktató Kórház Pszichiátriai Osztályára veszélyeztető állapota miatt sürgősséggel került felvételre. Ekkor az I. rendű felperes figyelme alig volt felkelthető, nem volt rögzíthető és terelhető, paranoid gondolattartalma rögzült, felfogása figyelemzavar miatt nehezítetté vált, gondolkodása felgyorsult, beszűkült, asszociációi fellazultak. Üldöztetési megfigyelési téveszmék kerültek felszínre, hallucinációi voltak. Az I. rendű felperes ezért gyógyszeres terápiában részesült, majd adaptációs szabadságra bocsátását követően állapotrosszabbodás miatt ismételtén visszakerült a pszichiátriai osztályra. Gyógyszerváltást követően pszichés állapotában javulást értek el, betegségbelátása kialakult és állapota rendeződött. A kórházból való távozását követően gyógykezelését és gondozását a B-i Pszichiátriai Szakrendelő látta és látja el.

Az I. rendű felperes gyászreakciója elhúzódó, patológiás, amelyben szerepet játszik az élettársa halálának váratlan, tragikus volta, az elátkozás miatti bűntudati tényező, valamint az is, hogy nem gyászolhatta el a párját a rasszikus roma hagyományoknak megfelelően. Pszichés állapotának, betegségének indulásában II.rendű felperes neve halála provokáló tényező volt.

A II. rendű felperes a haláleset idején 11 éves volt, édesapja halálát megfelelően feldolgozta, maradványtraumája nincs.

A III. rendű felperes édesapja halálakor másfél éves volt.

Az alperes a felpereseknek peren kívül személyenként 500.000 forint kártérítést fizetett meg.

A felperesek keresetükben nem vagyoni kártérítés címén kérték, hogy kötelezze a bíróság az alperest a peren kívül megfizetett összegén túl személyenként további 6.500.000 forint és annak 2007. január 20-tól a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatai és perköltség megfizetésére.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 5.500.000 forint, a II. és III. rendű felperesnek személyenként 4.500.000 forint nem vagyoni kártérítést és ezen összegeknek 2007. január 20-tól a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az államnak 960.000 forint le nem rótt elsőfokú eljárási illetéket, a Baranya Megyei Bíróság Gazdasági Hivatalának 54.522 forint állam által előlegezett költséget, valamint a felperesek részére személyenként 325.000 forint + ÁFA elsőfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az alperes a felperesek keresetének jogalapját nem vitatta, de úgy ítélte meg, hogy a peren kívül általa megfizetett nem vagyoni kártérítés a felpereseket ért nem vagyoni hátrányok kiküszöbölésére elegendő.

Az elsőfokú bíróság döntését azzal indokolta, hogy az alperes biztosította a felperesek hozzátartozójának halálát eredményező bűncselekmény elkövetésével megsértette a felpereseknek a Magyar Köztársaság Alkotmányának 15.§-a által védett házasság és család intézményéhez fűződő személyhez fűződő jogát. E jogsértéssel okozati összefüggésben a felpereseket ért hátrány megállapítása érdekében az I. rendű felperes vonatkozásában igazságügyi elmeorvos-szakértői, a II. rendű felperes vonatkozásában igazságügyi pszichológus szakértői bizonyítás lefolytatását követően állapította meg a felpereseknek megítélt nem vagyoni kártérítés mértékét.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen, annak részbeni megváltoztatása, és a felperesek javára fizetendő nem vagyoni kártérítés összegének személyenként 500.000 forintra és kamataira történő leszállítása iránt az alperes terjesztett elő fellebbezést. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítési összegek a felpereseket ért nem vagyoni hátránnyal nem állnak arányban, azok jelentősen eltúlzottak. Hivatkozott arra az elsőfokú bíróság által helyesen megállapított tényre, hogy az I. rendű felperes és II. rendű felperes neve kapcsolata diszharmonikus volt, hogy a perben beszerzett igazságügyi elmeorvos-szakértői vélemény adatai alapján az állapítható meg, hogy az I. rendű felperes elhúzódó patológiás gyászreakciójában a halál váratlan és tragikus voltán kívül az elátkozás miatti büntudat, és az játszott szerepet, hogy az I. rendű felperes a párját a rasszikus hagyományoknak megfelelően nem gyászolhatta el. Az I. rendű felperesnél tehát nem az elvesztett társ hiánya miatti fájdalom a mérvadó. Utalt arra is, hogy a szakértői vélemény szerint az I. rendű felperes pszichiátriai megbetegedésének indulásában élettársának halála provokáló tényező volt, de a párkapcsolat problémái miatt betegsége bármikor felszínre kerülhetett volna a haláleset nélkül is.

A II. rendű felperes vonatkozásában előadta, hogy a pszichológus szakértői vélemény szerint a II. rendű felperes édesapja halálát megfelelően feldolgozta, maradványtraumája nincs. Utalt a II. rendű felperesnek P.A. pszichológus előtt tett személyes előadására, amely szerint „...amióta apámmal történt a baleset, nem kell félnem, hogy este valaki csinálja a cirkuszt. Sokkal nyugodtabb vagyok, szerintem anyu is nyugodtabb a baleset óta.” Hivatkozott arra, hogy a pert megelőzően alperes felkérésére beszerzett, P.A. pszichológus által készített szakértői vélemény szerint a II. rendű felperes vizsgálatát követően az volt megállapítható, hogy megnyugvással nyugtázta édesapja halálát. Az apja halálával a korábbi, számára is fenyegető, szorongató családi légkör oldódott, hiszen nem azzal teltek az aktuális napjai, hogy az apja milyen állapotban és hogy érkezik haza, és esetlegesen milyen bántalmazásokkal kell számolnia. Így a súlyosan bántalmazó apa halála a gyermek fejlődésében egyfajta nyomasztó fejlődési veszélyeztetettség alóli felszabadulás állapotát hozta.

A III. rendű felperes tekintetében arra hivatkozott, hogy ő a baleset időpontjában csecsemő volt, koránál, tudati állapotánál fogva még nem érzékelhette az elhalt hozzátartozó hiányát, ezért őt nem vagyoni kártérítésként sem illetheti meg olyan összeg, mint egy átlagos családban élő, kialakult érzelmi kötődéssel bíró gyermeket.

A felperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság által megállapított összegű nem vagyoni kártérítés eltúlzottnak nem tekinthető. A felperesi család a rasszikus hagyományoknak és az általuk elfogadott normáknak és értékrendeknek megfelelő - az átlagostól ugyan eltérő életet élt, ennek megfelelően mind az I. rendű felperes édesanyját, mind a II-III. rendű felperes gyermekeket ugyanolyan kártérítés illeti meg, mint bárki mást. Álláspontjuk szerint a nem vagyoni kártérítés körében is értékelendő, hogy az elhunyt a család számára anyagi biztonságot is jelentett,

ennek elvesztése, illetve hiánya is okozza az I. rendű felperes jelenlegi lelkiállapotát.

A fellebbezés részben, az alábbiak szerint alapos:

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a tényállást helyesen állapította meg, azonban a felpereseknek járó nem vagyoni kártérítés összegének meghatározása során téves következtetésre jutott.

A felpereseket hozzátartozójuk elvesztésével nem vagyoni károsodás érte, amely vagyoni mércével mérhetetlen, így a polgári jogi védelem módja - a kártérítés - a sérelemhez képest valójában inadekvát. A nem vagyoni károknak pénzbeli egyenértékük voltaképpen nincs, így azok szoros értelemben vett megtérítéséről nem is lehet szó. A pénzbeli kártérítésnek a nem vagyoni károknál az a funkciója, hogy az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozásáról olyan vagyoni szolgáltatás nyújtásával gondoskodjék, amely az elszenvedett sérelemmel kb. egyenértékű másnemű előnyt nyújt. A bíróságnak tehát azt kell vizsgálnia, hogy milyen hátrány érte a felpereseket, melyek azok a tönkretett életlehetőségek, amelyek hozzávetőleges kiegyensúlyozása pénzbeli szolgáltatás nyújtásával megtörténhet. A bíróságnak a nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásánál arra kell törekednie, hogy a károkozás idején fennálló értékviszonyoknak megfelelő, olyan mértékű pénzbeli ellentételezést állapítson meg, amely alkalmas a károsultak által elszenvedett károsodás megközelítő kompenzálására.

Az elsőfokú bíróság tévesen mérte fel ítélete meghozatalakor a felpereseket ért nem vagyoni hátrányok súlyát, ezek meghatározása során a rendelkezésre álló bizonyítékokkal alátámasztott, az általános családi kapcsolatoktól nagy mértékben eltérő családi viszonyokat nem megfelelően értékelte, és nem vonta le ennek következményeit a nem vagyoni kártérítés összegének meghatározása körében.

A következetes bírói gyakorlat szerint, a hozzátartozói nem vagyoni kártérítési igények tekintetében a döntő a család életvitele, amelyben a hozzátartozókat a károsodás érte. A perbeli speciális tényállás mellett feltétlenül figyelemmel kell lenni arra a tényre, hogy a néhai élettárs, illetve szülő életvitele és családi életfelfogása kifejezetten deviáns volt. A párkapcsolat diszharmonikussága, illetőleg az apa deviáns életvitelének a gyermekei szocializálódására való negatív hatása miatt a másodfokú bíróság valamennyi felperes tekintetében úgy látta, hogy az ő elvesztésével a felpereseket ért hátrány súlya és az ennek kompenzálására alkalmas nem vagyoni kártérítés összege lényegesen kisebb, mint ahogy azt az elsőfokú bíróság megítélte.

Nyomatékosan rámutat a másodfokú bíróság arra, hogy a felpereseket ért nem vagyoni hátrányok kompenzálásával arányban álló nem vagyoni kártérítés összegszerűségének meghatározása és az elsőfokú bíróság által megítélt nem vagyoni kártérítés összegének leszállítása nem a felperesek roma származásával

áll összefüggésben, a döntő és alapvető a családi élet harmonikus vagy diszharmonikus volta volt. Egyetértett ugyanis a másodfokú bíróság az alperesnek a fellebbezésében kifejtett azzal az álláspontjával, hogy nem lehet a harmonikus, kiegyensúlyozott szeretetteljes családban meghalt élettárs és édesapa elvesztésével okozati összefüggésben a hozzátartozókban kialakult trauma kompenzálásához szükséges mértékű nem vagyoni kártérítés összegét adott esetben irányadónak tekinteni, hiszen az ügyben feltárt speciális körülmények miatt ebben a körben különbségtétel és arányosítás szükséges. A különböző fajok tekintetében a másodfokú bíróság álláspontja szerint egyenlő mértékkel kell megítélni a hozzátartozókat ért nem vagyoni hátrányok súlyát, nem lehet különbséget és kiemelést tenni a rasszikus mikrokörnyezetben elfogadott életvitel tekintetében és azt a társadalom által általánosan elfogadott értékrendhez hasonlóan értékelni.

Az I. rendű felperesnél figyelembe vette a másodfokú bíróság azt is, hogy pszichotikus megbetegedései nem kizárólag a balesettel, hanem az elátkozás miatti bűntudattal, illetőleg a gyászolás hiányával állnak összefüggésben, valamint azt, hogy a diszharmonikus párkapcsolatra tekintettel az I. rendű felperes pszichés tünetei bármikor jelentkezhetek volna, annak csak kiváltó oka volt a haláleset. A II-III. rendű felperes gyermekeknél az apa nélküliség veszteségét értékelte a másodfokú bíróság.

Mindezek alapján úgy ítélte meg, hogy az alperes fellebbezése túlnyomó részen alapos, a felpereseket ért nem vagyoni hátrányok kompenzálására személyenként 2.000.000 forint szükséges és egyben elégséges is, ezért az alperes peren kívüli teljesítését figyelembe véve, az alperes marasztalását a felperesenként 1.500.000 forintra és annak elsőfokú ítélet szerinti kamataira szállította le a Pp.253.§-ának (2) bekezdése alapján.

A fentiekre tekintettel a felperesek az elsőfokú eljárásban 23 %-ban lettek pernyertesek, ezért a Pp.81.§-ának (1) bekezdése és az Itv. 74.§-ának (3) bekezdése folytán alkalmazandó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§-ának (2) bekezdése alapján kötelesek a per tárgyi költségfeljegyzési jogos voltára tekintettel le nem rótt elsőfokú eljárási illeték viselésére, valamint a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§-ának (2) és (6) bekezdése alapján megállapított mérsékelt összegű ügyvédi munkadíj megfizetésére az alperes javára.

A másodfokú eljárásban az I. rendű felperes 12 %-ban, a II-III. rendű felperesek 15 %-ban lettek pernyertesek, ennek az aránynak megfelelően ugyancsak a fenti jogszabályhelyek alapján kötelesek a le nem rótt fellebbezési eljárási illeték, és a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§-ának (2), (5) és (6) bekezdése alapján megállapított mérsékelt összegű alperesnek járó ügyvédi munkadíj megfizetésére.

dr. Lábady Tamás s.k. a tanács elnöke, dr. Hrubí Adrienn s.k. előadó bíró, dr.
Szentpéteri dr. Bán Erzsébet s.k. bíró